

ТАҚРИЗИ РОҲБАРИ ИЛМӢ

номзади илмҳои филологӣ Усмонзода Наргис Кучар ба диссертатсияи Наврӯззода Шамсия Муродалӣ дар мавзуи «Нақши маҷаллаи «Маорифи Тоҷикистон» дар инъикоси масъалаҳои рушди маорифи кишвар», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисоси 6D050400 – Рӯзноманигорӣ (6D050401 – Рӯзноманигорӣ) пешниҳод шудааст.

Наврӯззода Шамсия Муродалӣ зинаи бакалаври факултети филологияи тоҷик ва журналистикаи Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ”-ро соли 2019 бо ихтисоси забоншиносӣ ва технологияи иттилоотӣ ва зинаи магистратураи ҳамин муассисаро соли 2021 бо ихтисоси рӯзноманигорӣ хатм намудааст. Мавсуф баъди хатми магистратура таҳсилро дар зинаи докторантура (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисос идома дода, онро соли 2025 хатм кардааст.

Мавзуи диссертатсияи илмӣ Наврӯззода Шамсия Муродалӣ бо қарори Шурои олимони факултети факултети филологияи тоҷик ва журналистикаи Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ” аз 27-марти соли 2023 тасдиқ шудааст.

Наврӯззода Шамсия Муродалӣ дар давоми пажӯҳиш худро ҳамчун муҳаққиқи дорои қобилияти хуби эҷодӣ ва тавоно нишон дода, дар омӯзиш ва таҳқиқи мавзӯ бо азму иродаи устувор машғул шуд, доир ба паҳлуҳои гуногуни мавзуи диссертатсия дар ҳамоишҳои илмӣ сатҳи ҷумхуриявӣ маърӯзаҳо хонда, мақолаи илмӣ ва илмиву оммавӣ ба нашр расонид. Таҳқиқи анҷомгирифта маҳсули заҳмати бевоситаи ӯ буда, дар шакли диссертатсияи комил ба поён расидааст.

Пажӯҳиши диссертатсионии Наврӯззода Шамсия Муродалӣ ба таҳқиқи яке аз мавзӯҳои муҳим – нақши маҷаллаи «Маорифи Тоҷикистон» дар инъикоси масъалаҳои рушди маорифи кишвар бахшида шудааст.

Мавзуи диссертатсия нав буда, дар илми рӯзноманигории тоҷик бори аввал дар шакли пажӯҳиши диссертатсионӣ мавриди омӯзиш қарор гирифтааст. Дар рисола заминаҳои таърихӣ ва иҷтимоии пайдоиш, ташаккул ва давраҳои рушди маҷаллаи “Маорифи Тоҷикистон” (“Адаб”); махсусиятҳои мундариҷавӣ ва шаклии матолиби он, нақши маҷалла дар ташаккули матбуоти соҳавӣ ва дастовардҳои соҳаи маориф, хусусиятҳои сохторию жанрӣ ва услуби ниғориши маҷалла мавриди омӯзиш ва таҳлилу таҳқиқ қарор гирифтааст.

Ҳарчанд дар бораи матбуоти тоҷик таҳқиқоти зиёди илмӣ мавҷуд аст, он ба таври кофӣ мавриди таҳқиқ қарор нагирифтааст. Аз ҷумла, маҷаллаи «Маорифи Тоҷикистон», ки ҳамсоли Истиқлоли давлатии Тоҷикистон буда,

пайке аз неъматӣ бузурги миллӣ махсуб меёбад, дар алоҳидагӣ мавриди таҳқиқи диссертатсионӣ қарор нагирифтааст. Ин маҷалла масъалаҳои муҳимми фарҳанг, илм ва маорифро ба миён гузошта, дар инъикоси масъалаҳои забон, иҷрои Қонуни забон, масъалаҳои маориф саҳми назаррас гузоштааст. Маҷалла, нахуст бо пуштибонӣ аз мақоми забони давлатӣ баромад намуда, тадриҷан дар шарҳи масъалаҳои илму маориф, таълиму тарбия, омӯзгор ва мақоми ӯ дар ҷомеа ғайолияти худро васеътар кард.

Мубрамӣ ва аҳаммияти мавзӯи кори таҳқиқии Наврӯззода Шамсия Муродалӣ дар он ифода меёбад, ки он пеш аз ҳама ба ҷанбаҳои назариявӣ ва таърихӣ як наشريи соҳавӣ таваҷҷуҳ намудааст. Ҷанбаи дигари кор дар он аст, ки дар асри технология ва иттилоот маҷалла имкони бештари ғайолият пайдо карда, имрӯз дар бобати ғайолият дар шароити ҷандрасонаӣ дар байни наشريҳои дигар пешсаф аст.

Мавзӯи диссертатсия **шиносномаи ихтисоси илмӣ 6D050401 – Рӯзноманигорӣ** ба пуррагӣ мувофиқат менамояд.

Дар маводу мақолаҳои алоҳида ва асарҳои муҳаққиқони тоҷик роҷеъ ба ин мавзӯ ишораҳо шудаанд, вале ба таври пурра маълумоти муфассал дода нашудааст. Дар кори таҳқиқӣ бори аввал таҳлили низомнок ва маҷмуии сохтори муосири матбуоти соҳавӣ, махсусан дар мисоли “Маорифи Тоҷикистон” мавриди баррасиҳои илмӣ қарор гирифтааст.

Диссертант Наврӯззода Шамсия Муродалӣ дар кори таҳқиқии мазкур **навгониҳои мушаххасро** дар раванди пажӯҳиш пайгирӣ намуда, аҳаммият ва хусусиятҳои умдаи матбуоти соҳавӣ дар мисоли маҷаллаи «Маорифи Тоҷикистон»-ро мавриди омӯзиш ва таҳлил қарор дода, таҷриба, бурду бохт, фарқ ва дастовардҳои наشريи мазкур аз наشريҳои дигари соҳавӣ нишон дода мешавад. Дар робита ба ин заминаҳои ташаккул ва марҳилаҳои инкишофи маҷаллаи «Маорифи Тоҷикистон», таҳлили муқоисавии мундариҷаи маҷалла, мавқеи жанрҳои публитсистӣ дар маҷалла, инъикоси навгониҳои соҳа тавассути жанрҳои гуногун дар саҳифаҳои маҷалла ва ғайолияти ҷандрасонаии он дар замони рушди технология ба риштаи таҳлил кашида шудааст.

Аҳаммият ва арзиши илмӣ назарӣ кори таҳқиқии Наврӯззода Шамсия Муродалӣ дар мавзӯи «Нақши маҷаллаи «Маорифи Тоҷикистон» дар инъикоси масъалаҳои рушди маорифи кишвар» пеш аз ҳама, дар он аст, ки натиҷаҳои илмӣ он метавонад ба сифати маводди назариявӣ ва ёрирасон дар таҳқиқи муҳаққиқони соҳаи рӯзноманигорӣ ба таври густурда истифода шавад. Ҳамзамон, ҳулосаҳои бадастомада ва натиҷаҳои таҳқиқ метавонанд ба сифати маводди илмӣ ва заминаҳои назарӣ методологӣ дар таҳқиқоти

самтҳои гуногуни ихтисоси рӯзноманигорӣ аз тарафи муҳаққиқони минбаъда ба кор гирифта шаванд.

Ҷанбаи татбиқ ва арзишу аҳаммияти амалии таҳқиқ, пеш аз ҳама, дар он аст, ки натиҷаҳои бадастомада метавонанд дар фаҳму дарки бештари равандҳои вобаста ба таҳаввулоти мазмунию моҳиятӣ ва гузариши ВАО аз низоми вобастагӣ ба матбуоти даврии озоду демократӣ мусоидат карда, ҳамчунин, нақш, мақом ва ҷойгоҳи онҳо дар фазои иттилоотии кишвар муайян гарданд.

Масъалаҳо ва концепсияҳои илмӣ дар диссертатсия барои дифоъ пешниҳодшаванда аз нигоҳи илмӣ муҳим ва арзишманд мебошанд. Ба андешаи муҳаққиқ донишҳои илмӣ оид ба равандҳои таҳаввулотие, ки дар матбуоти тоҷик рӯй медиҳанд, аксаран раванди маъмулӣ доранд. Дар ин робита, таҳқиқот омилҳои таҳаввулотро, ки дар матбуоти Ҷумҳурии Тоҷикистон рӯй медиҳад, фаро гирифтааст.

Заминаи назариявӣ-методологии ин кори таҳқиқӣ дар худ бархӯрди таърихро фаро мегирад ва имкон медиҳад, ки далелҳои ошкоршуда ва падидаю зухурот дар қаринаю пасманзари шароитҳои мушаххаси таърихӣ мавриди баррасӣ ва арзёбӣ қарор дода шаванд.

Диссертатсия аз муқаддима, се боб ва нӯҳ фасл ва хулосаву рӯйхати адабиёт иборат мебошад, ки ҳамаи фаслу бобҳо ба ҳам пайванди мантиқӣ доранд. Кор аз нигоҳи мундариҷа ва сохтор ба талаботи таълифи диссертатсияҳои илмӣ ҷавобгӯӣ мебошад.

Дар боби аввал – «Замина ва марҳилаҳои ташаккули маҷаллаи «Маорифи Тоҷикистон» диссертатант дар се фасл таърих, сабаб ва вазифаҳои таъсиси маҷаллаи «Адаб» («Маорифи Тоҷикистон»), ҳамчунин марҳалаҳои ташаккули онро мавриди таҳқиқ қарор додааст. Боби дувуми диссертатсия – «Мазмуну мундариҷаи маҷаллаи «Маорифи Тоҷикистон» дар шароити тағйирот ва рушди соҳаи маориф» бошад таҳлили муҳтавои матолиби маҷалларо дар давраи тағйироти назарраси соҳа дар солҳои Истиқлолият фаро мегирад. Дар заминаи боби сеюми диссертатсия ба навовариҳои маҷалла доир ба истифодаи рубрикаю мавзӯҳои нав ва истифода аз имкониятҳои воситаҳои техникаи иттилоотӣ бештар таваҷҷуҳ зоҳир гардида, асосан масъалаҳои хоси усули рӯзноманигори дар кори маҷалла таҳқиқу баррасӣ шудааст.

Довталаби дараҷаи илмӣ доир ба мавзӯи диссертатсия **6 мақолаи илмӣ таълиф намудааст, ки аз ин теъдод 4 мақола** дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нашр расидаанд. Мақолаҳои интишоршуда нуктаҳои асосӣ, натиҷаҳо ва мазмуни диссертатсияро инъикос намуда, барои

дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисоси рӯзноманигорӣ **мувофиқ мебошанд.**

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқ бо он асоснок мегардад, ки Наврӯззода Шамсия Муродалӣ аз соли 2022 то ин замон ба омӯзишу таҳқиқи мавзуи баррасишаванда машғул буда, дар ин замина маводди фаровон ҷамъоварӣ намуда, мақолаҳо таълиф кардааст ва дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣю донишгоҳӣ маърӯзаҳо хондааст. Довталаби дараҷаи илмӣ аз натиҷаи пажуҳиши худ натиҷаҳо ва хулосаву пешниҳодҳои асоснок баровардааст, ки дар рушди илми ватанӣ ва дастовардҳои соҳа муфид буда метавонанд.

Хулоса, диссертатсияи Наврӯззода Шамсия Муродалӣ дар мавзуи «Нақши маҷаллаи «Маорифи Тоҷикистон» дар инъикоси масъалаҳои рушди маорифи кишвар» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисоси 6D050400 – Рӯзноманигорӣ (6D050401 – Рӯзноманигорӣ) ба талаботи диссертатсияҳои илмӣ ҷавобгӯӣ буда, ҳамчун роҳбари илмӣ онро барои баррасӣ дар зинаҳои баъдӣ ва ҳимоя тавсия менамоям.

Роҳбари илмӣ:

номзади илмҳои филологӣ,
дотсенти кафедраи матбуоти
факултети журналистикаи
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
18-уми феввали соли 2026.

Усмонзода Н. К.

Нишонӣ: 734042, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, ноҳияи Сино,
кӯчаи Хуснобод, хонаи 50 Б.
Телефон: (+992) 918505211.
E-mail: narmin04@mail.ru

Имзои Усмонзода Наргис Кучарро
тасдиқ мекунам:

сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Шодихонзода Э.Ш.

Нишонӣ: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17.
Телефон: (+992-37) 221-62-25; факс: 227-15-10.
E-mail: info@tnu.tj
«18» феввали соли 2026.